

Anförande Folk och Försvars Rikskonferens 2015
Försvarsminister Peter Hultqvist
- *Prioriteringar inför nytt Försvarsbeslut*

Ers Kungliga Höghet, ärade konferensdeltagare, mina damer och herrar!

Jag vill bara inledningsvis konstatera att omvärldsläget har förändrats, vilket på ett grundligt sätt presenterades under gårdagen, vilket är varför jag inte väljer att gå in på detta.

Men mot bakgrund av gårdagens diskussion vill jag göra följande markering, vi måste göra vår egen försvars- och säkerhetspolitiska hemläxa. Det handlar om de utmaningar vi har att öva förbanden tillräckligt, det problem vi har på materialsidan och om den samlade militära förmågan. Det är här vi har det viktiga fokusera på. Det får inte bli så att politikerna flyr in en Nato-diskussion för att slippa ägna tid och kraft åt det mest grundläggande, dvs. uppbyggande av det svenska försvaret. Det här är enligt min mening den största försvars- och säkerhetspolitiska utmaningen. Andra må ägna sig åt stora och omfattande debatter där en utredning av Nato medlemskap ska framstå som en lösning på i stort sett alla problem men jag tänker koncentrera på det handfasta, vardagliga och nödvändiga arbete som rör svenskt försvar. Och för mig gäller i grund och botten, den strategi som Försvarsberedningen har ställt sig bakom.

Här på morgonen har jag mött spekulationer om att jag och Utrikesministern ha haft olika synpunkter vad gäller en Nato-utredning. Jag kan säga så här: stoppa säcken i pipan redan nu, det finns ingen åsiktsskillnad mellan oss.

* * *

Vi står nu i Sverige inför att ta fram en inriktningsproposition för det svenska försvarets framtid. Försvarsmakten har inför detta arbete presenterat ett gediget underlag. Det samma gäller för MSB och andra myndigheter.

Det är ett arbete som kommer att påverka förutsättningarna för det svenska försvarets framtid och även Sveriges grundläggande förtroende i vår nära omvärld. Under de kommande åren måste den viktigaste prioriteringen vara att höja den operativa förmågan i krigsförbanden. Det handlar då om kompetens och förmåga att klara fredstida uppgifter, men också uppgifter vid höjd beredskap och krigsförhållanden där det ytterst handlar om att kunna möta väpnat angrepp. Att satsa på ökad övningsverksamhet är här avgörande och då bl.a. med kvalificerade och större förband. En åtgärd som regeringen nyligen vidtagit är att öppna för repetitionsutbildning av krigsplacerade värnpliktiga. Överbefälhavaren har välkomnat denna möjlighet.

Sammantaget måste tröskeln för angrepp på Sverige och vår suveränitet bli högre. Allt annat vore att i denna tid ge helt fel signaler. Men trovärdighet i den egna befolkningens och omvärldens ögon är inget som ger sig självt. Det kommer att kräva hårda prioriteringar men också en insikt om dessa tre grundläggande förutsättningar:

1. - den från flera partier uttalade ambitionen om att öka vår egen militära förmåga måste ställas i relation till hur utvecklingen av militär förmåga ser ut i vår nära omvärld. I Ryssland satsas just nu stora belopp, en omfattande övningsverksamhet genomförs

och man tvekar inte att använda militär makt för att nå sitt politiska syfte. De åtgärder vi vidtar kan inte bara betraktas utifrån isolerade svenska förhållanden, utan måste sättas in i hela sammanhanget, d.v.s. (inom Baltikum – och Östersjöperspektivet) för länderna runt Östersjön och den viljan vi ger uttryck för genom solidaritetsförklaringen. Vi kan inte mäkla oss ur den verklighet som råder, utan Sverige måste anpassa den försvarspolitiska strategin till denna. De som till äventyrs spekulerar i att använda militära maktmedel mot Sverige eller andra länder i vår närhet ska förmås att avstå från dessa avsikter.

2. - det som kan kallas för basplattan i det svenska försvaret måste få stor uppmärksamhet. Debatten kan inte bara koncentreras till nya avancerade vapensystem. Vi måste se till sådant som stabiliteten i den grundläggande personalförsörjningen, enskild soldats utrustning, kommunikationssystem, standardfordon, vidmakthållande av materiel, förnyelse av gamla vapensystem och logistisk förmåga hör till sådant som är avgörande för krigsförbandens tillgänglighet och förmåga. Om inte detta klaras ut på ett rimligt sätt förtas och förminskas effekten av övriga satsningar. Det som är basen och det mest grundläggande måste fungera.

3. - försvaret av Sverige utgör i första hand ett försvar av det egna territoriet men ska också betraktas som en del i ett nätverk för stabilitet och säkerhet i norra Europa. Det innebär att vi tillsammans med andra demokratiska länder i vår närhet bygger säkerhet. Vi deltar i övningsverksamhet tillsammans, samverkar om underrättelser, delar erfarenheter och samarbetar i internationella operationer.

* * *

Någon har påstått att vi står ensamma idag. Det är en omodern och falsk verklighetsbeskrivning. Vi ingår i ett omfattande nätverk av samarbete med andra länder och organisationer. De som påstår idag att vi är ensamma, har en resa att göra för att anpassa sin egen verklighetsbeskrivning. Jag väljer att leva i nuet och se och uppskatta de samarbeten och djupa relationer som vi har. Jag inser vikten att vårda och utveckla dem istället för att låtsas om att de inte finns.

Detta är viktigt för att kunna delta i krishantering samt grunden för förmågan att kunna ge och ta emot stöd. Här är relationen till FN, EU och Nato:s partnerskap och den transatlantiska länken viktig. Sverige har ett åtagande i förhållande till länderna i vår nära omvärld. Varje land i norra Europa måste ta sin del av ansvaret för säkerheten. Låt mig i detta sammanhang också säga att Sverige kommer även i framtiden bidra till att bygga säkerhet internationellt.

Svenskt försvar står inför stora utmaningar. Samma förhållande gäller försvarspolitikerna. Jag känner därför glädje och tillfredsställelse över att ha varit med att etablera en relation av närhet, förtroende och konstruktivt utbyte mellan Regeringskansliet och försvarsmakten. Vi måste arbeta tillsammans. Svenska folket är vår gemensamma uppdragsgivare. Är vi öppna om problemen och lägger korten på bordet och ser saker som de är så hittar vi också lösningar tillsammans. Då kan vi klara de gemensamma utmaningarna. Annars är vi alla förlorare. Nu är det slut på "vi" och "dom" i relationen mellan försvarsmakten och Regeringskansliet. Nu är det vi tillsammans – givetvis utifrån våra respektive roller – som gäller!

* * *

Före jul bjöd jag in de partier som står bakom försvarsberedningens rapport till samarbete kring kommande inriktningsproposition. Jag är tacksam över att de accepterade inbjudan då jag tror det är mycket viktigt, inte minst i tider som dessa, att vi får en bred majoritet kring säkerhets- och försvarspolitiska beslut. Det är ett viktigt stöd för de som har att utföra uppgifterna men också en viktig signal till omvärlden. Arbetet kommer att ledas av min statssekreterare och siktet är att propositionen ska kunna föreläggas riksdagen i slutet av april. Jag vill inte på något sätt föregripa arbetet men med tanke på utvecklingen i vår nära omvärld i allmänhet och i Östersjöområdet i synnerhet så är det ändå rimligt att beröra Gotlands oerhört viktiga position. Från militärstrategisk synvinkel har Gotland en viktig roll för kontrollen av sjö- och luftvägarna till Baltikum. Den militära närvaron och övningsnivån ska hållas generellt hög.

En militär lednings- och planeringsfunktion bör placeras på Gotland och hög närvaro av den flygburna incidentberedskapen är några exempel på åtgärder som bör vidtas. Det är ett strategiskt intresse att ha en militär närvaro på Gotland.

Inför det kommande arbetet med inriktningspropositionen är det också viktigt att markera totalförsvarets samlade funktion. Att planera för det civila försvaret är nödvändigt. Det civila försvarets stöd till Försvarsmakten i händelse av höjd beredskap, krigsfara eller krig är avgörande. Det handlar om sådant som logistik och försörjning, drivmedel, elektricitet, telekommunikationer och sjukvårdsresurser. Samhällets samlade

resurser måste då användas på ett rationellt sätt. På detta område finns en omfattande hemläxa att göra.

Den enskilt viktigaste förutsättningen för att Försvarsmakten ska få en erforderlig operativ förmåga är en tryggad personalförsörjning över tiden. Försvarsmakten bedriver ett aktivt och bra arbete för att rekrytera och behålla personal men det finns fortfarande svagheter och risker. Det görs flera saker som på olika sätt kommer att bidra till en stärkt personalförsörjning. Före årsskiftet redovisades den personalförsörjningsutredning som tillsattes av förra regeringen efter ett s.k. utskottsinitiativ i riksdagen. Utredningen har lämnat förslag på åtgärder för att stärka systemet ytterligare och sänds nu ut på sedvanlig remiss. Regeringen fattade i december beslut om tjänstgöringsplikt för all krigsplacerad personal vilket gör att Försvarsmakten förfogar över hela krigsorganisationen vid övningar. I enlighet med försvarsberedningens förslag planerar vi för att övergå från tre månaders GMU till en grundutbildning som ska omfatta även befattningsutbildningen och därmed göra den enskilde krigsplaceringsbar även om man väljer att ej fortsätta som hel- eller deltidssoldat/sjöman.

Men vi måste ha beredskap att vidta ytterligare åtgärder om det visar sig krävas. Därför kommer vi att tillsätta en utredning som ska titta på kompletterande möjligheter, liknande t ex de norska och danska systemen som kombinerar en värnplikt med en professionell organisation. Det måste finnas en Plan B om nuvarande personalförsörjningssystem inte håller.

* * *

Hoten mot säkerheten är gräns- och sektorsövergripande. Det handlar om hur vi ska kunna möta påverkanskampanjer, terrorism, sabotage och cyberangrepp.

I inriktningspropositionen måste vår förmåga att hantera de allt större utmaningarna på bl.a. cyberområdet hanteras. Våra verktyg, dvs. den reella operativa förmågan, ska vara av ett sådant slag att vi kan försvara oss effektivt, men också grundligt förebygga att svenska system slås ut eller attackeras, som vi såg skedde i Estland 2007. På detta område är det viktigt att kunna agera robust. Det kan nämnas att Danmark beslutat om att bygga upp en offensiv cyberförmåga och har avsatt närmare en halv miljard till detta fram till 2017.

Utmaningarna inför framtiden i en osäker omvärld är stora. Ytterst syftar vårt agerande till att bevara freden och stabilitet. Krig och konflikter med de förödelse som det skapar ska till varje pris undvikas. Men som världen ser ut, med historiens erfarenheter i grunden, så behövs en fungerande och effektiv försvarsmakt som en del i strategin för att undvika konflikter och för att göra utrikes- och säkerhetspolitiken trovärdig. Därför har det inriktningsbeslut som riksdagen har att fatta under våren 2015 stor betydelse för Sverige och vår nära omvärld.

Tack för att ni har lyssnat.